

SIVISTYSPISTOKSISTA MONIMEDIAAN

Ennen todettiin, että joskus ainoa sivistys on saatu rokotuksessa, oltiinhan rokotusohjelman kautta mukana yhteiskunnallisessa verkostossa. Nykyään eivät pistokset riitä sivistyksen vastaanottamiseksi, monimedian lukutaitoon tarvitaan erilaisia lääkkeitä. Sivistystä ja kulttuuria tulisi jakaa kaikille kansalaisille tasapuolisesti. Sivistystahtoakin löytyy. Mutta millaiset ovat modernit rakenteet tiedon kanavoimiseksi kansalaisille ja toimivatko ne?

N

äitä teemoja pysähdyttiin pohtimaan Pasilassa **Minna Canthin** ja tasa-arvon päivänä Kansanopisto-lehden

ja Yleisradion yhdessä järjestämässä tilaisuudessa. Aiheista olivat alustamassa neuvotteleva virkamies **Hannele Koivunen** opetusministeriöstä, strategia- ja kehitysjohtaja **Ismo Silvo** Yleisradiosta, vapaa kirjoittaja **Seppo Niemelä** sekä Yleisradion hallintoneuvoston jäsenet, kansanedustajat **Sirpa Asko-Seljavaara** ja **Ilkka Kantola**.

Kulttuurista jokamiehen oikeus

Hannele Koivunen opetusministeriöstä maalasi alustuksessaan kuvaa luovasta hyvinvointiyhteiskunnasta. Hän on tutkinut sen perusteita yhdessä **Leena Marsion** kanssa Reilu kulttuuri-tutkimuksessa. Koivusen mukaan yhteiskunnan luovuus pohjautuu luovuuden lisäksi moninaisuuteen ja osallisuuteen. Kulttuuristen oikeuksien tulisi olla jokamiehen oikeuksia muiden ihmisoikeuksien rinnalla. Kaikilla tulisi olla esteetön saavutettavuus kulttuuriin, turhia raja-aitoja ei tulisi pystyttää. Tällaisella ajattelulla ja siihen pohjautuvalla toiminnalla varmistetaan myös eettinen monikulttuurisuus ja estetään ghettouttaminen taiteen ja median saralla.

Spontaaniuden kermavaahtoa

Koivunen kritisoi kipakasti amerikkalaisen psykologin **Abraham Maslow'n** tarvehierarkia-ajattelua. Sen mukaanhan luovuus ja spontaanisuus olisivat mahdollisia vasta kun fysiologiset ja turvallisuuden perustarpeet on tyydytetty. ”Kulttuuri ei ole mitään ylimääräistä kermavaahtoa. Kriisiaikoina on aina turvauduttu kulttuuriin. Niukkuus voidaan nähdä luovana resurssina. Esimerkiksi 50-luvun muotoilu ei olisi puhjennut kukoistukseensa ilman pula-aikaa. Kaikki uusi nousee aidosta traditiosta, ei imitoimalla.”

Maslow'n alkuperäinen teoria on jäänyt vahvasti elämään ja samaan ajatteluun pohjautuu myös Pelastusarmeijan SSS-ohjelma: sopan ja saippuan ajatellaan valmentavan henkiseen kilvoitteluun ja sielunhoitoon. Maslow'hun liittyen on kuitenkin hyvä tietää, että hän korjasi myöhemmin teoriaansa ja totesi, että tarpeiden tyydytys ei välttämättä etene hierarkisesti, vaan mikä tahansa tarvetyyppi voi korostua riippumatta ”alempien tarpeiden” tilasta.

Vain aitoon voi samaistua

Ylen hallintoneuvoston jäsen, kansanedustaja Ilkka Kantola pohti tv-tarjontaa viihteestä draamaan. Hänen puheestaan välittyi innostava asenne ammatilliseen työntekoon myös median toiminnassa.

”Kaiken kaikkiaan professionaalisuus työn tekemisessä synnyttää iloa ja ylpeyttä. Ja mediatarjonnassakin vain aito voi

tarjota samaistumiskohteen.”

Kantola korosti myös ymmärryksen ja empatian kuuluvan sivistykseen viitaten näitä tunteuksia herättäviin ohjelmiin.

Mediakansalaisen yhteisö

Yleisradion Ismo Silvo totesi Ylen olevan velvollinen tarjoamaan kaikille jotain. Sivistystehtävä on sille laissa määrätty. Ylen missio strategiasuunnitelmansa mukaan on turvata monipuolisen suomalaisen sähköisen median tulevaisuus. Silvon mukaan Ylessä pohditaan kovasti millaista on tämän päivän yhteisöllisyys ja missä määrin media voi olla mukana rakentamassa sitä.

Silvo mietti onko mennyt yhteisöllinen aika samalla myös median kadonnut paratiisi. Aiemmin kaikki katsoivat samoja ohjelmia samaan aikaan ja tiesivät siten yhteiset puheenaiheet. Nyt ohjelmatarjonta on valtava ja katsojat hajaantuvat eri kanaville ja internettiin.

”Ylen pitäisi kuitenkin pystyä pitämään yllä mahdollisimman laajaa ja monimuotoista suomalaista yhteisöllisyyttä.”

Ylen budjetti on peräti 400 miljoonaa euroa. Tulevaisuuden Ylessä erityisesti lasten ohjelmien ja kotimaisen draaman tukemiseen panostetaan merkittävästi. Silvon mukaan draama on tehokasta sivistystyötä sillä moraalin ja eettisyyden kysymykset tulevat draaman muodossa lähelle ihmistä ja hänen arkeaan.

Sivistysvajetta ja –tahtoa

Seppo Niemelä toi alustuksessaan esille maassamme vallitsevan mittavan sivistysvajeen. Hän pohti muuttuvan ja murenevan yhteisöllisyyden vaikutusta oppimiseen. Yksilöllinen suoriutuminen koulumaailmassa on monelle liian vaativaa. Niemelän mukaan juuri vahvaa itseohjautuvuutta vaativa koulunkäynti voi olla se viimeinen niitti syrjäytymisessä ja järjestelmästä tipahtamisessa.

”Tuhannet nuoret jäävät tyhjän päälle ilman jatkokoulutusta ja työpaikkaa.”

Tosiasia onkin, että Suomessa on massiivinen piilotyöttömyys. Työvoimapolitiisilla koulutuksilla pyritään ja osittain onnistutaankin parantamaan tilannetta. Siltikin Suomessa on lähes puoli miljoonaa työkäistä työelämän ulkopuolella. Niemelän mukaan kansanopistojen yhteisöllinen oppimismalli internaatteineen voisi tässä toimia täsmälääkkeenä tarjoten pehmeämpää välimaastoa muiden toimijoiden rinnalla.

Sivistys takaa henkisen itsenäisyyden

Niemelä muistutti vielä sivistyksen voimaannuttavasta vaikutuksesta. Se mahdollistaa osallistumisen ja yhteisöön kuulumisen tunteen ja antaa välineitä yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Hän heitti haasteen Ylen suuntaan ihmetellen sitä miten vähän, jos ollenkaan, on vapaa sivistystyö ollut esillä Ylen ohjelmatuotannossa.

Tilaisuutta avaamassa ollut oppimis- ja tiedepuolta edustamassa ollut **Leila Haltia** sanoi Ylen ottavan mielellään pohdittavaksi konkreettisia ohjelmaideoita.

□

Teksti: Katja Liuksiala

Kuvat: Sonja Itämäki

Kirjoittaja ja kuvaaja ovat

media-alan opiskelijoita

Helsingin Evankelisessa Opistossa